

PROTIVZDUŠNÁ OBRANA STŘETNÉHO SRAŽENÍ

Střetné sražení více než kterýkoli jiný druh bojové činnosti, má-li dosáhnout předpokládaných cílů, musí být spolehlivě zabezpečeno po stránce protivzdušné obrany.

Tento požadavek zcela objektivně vyplývá ze skutečnosti, že letectvo nepřítele hraje ve střetných sraženích významnou roli. Předpokládáme, že povede první úder na naše vojska a je schopné nejpružněji reagovat na vývoj situace a vlastní průběh střetného sražení. Proto bude probíhat v celém prostoru střetného sražení i úporný boj o vzdušnou nadvládu, třeba jen dočasnou, která by měla vytvořit předpoklady k tomu, aby letectvo jedné či druhé strany úkoly na něj kladené co nejúspěšněji splnilo.

Letectvo nepřítele bude při střetném sražení zaměřeno především na úder (klasickými, popř. i jadernými zbraněmi) na naše přicházející vojska, zvláště na tanková uskupení, prostředky jaderného napadení, prostředky protivzdušné obrany a místa velení.

Vzdušný nepřítel se bude snažit vést úder na naše vojska již na dalekých přístupech, na prostory soustředění nebo při přesunech s cílem způsobit jim vážné ztráty ještě před začátkem střetnutí, narušit a zdržet jejich postup, popř. znemožnit nebo zcela zmařit možnost jejich aktivní bojové činnosti.

Vojskové letectvo nepřítele (především jeho bitevní vrtulníky) bude při střetném sražení působit proti čelním jednotkám, zvláště proti předsunutým odřadům, bude narušovat a mařit vysazování taktických vzdušných výsadků, ale bude i trvalou úhrozou tanků, raketových prostředků a

dělostřelectva umístěných na bocích operační sestavy. V podmínkách členitého a nepřehledného terénu můžeme předpokládat působení vrtulníků proti uvedeným objektům i během přesunu.

Má-li protivzdušná obrana kompenzovat úhrozu působení vzdušného nepřítele a zabezpečovat plnou bojeschopnost vojsk zasazovaných do střetného sražení, musí být vedena nepřetržitě a v celém prostoru rozmístění vojsk zasazovaných do střetného sražení. V určitých fázích sražení bude nutné úsilí protivzdušné obrany zvýšit nebo v určitém prostoru sestavu uskupení prostředků PVO zesílit a zhustit.

Hlavní důraz protivzdušné obrany zaměříme na přesun, rozvinutí a přechod do sražení hlavních sil operačního uskupení, zejména pak na tankové svazky, raketové prostředky a místa velení.

V průběhu střetného sražení budeme věnovat pozornost nejen protivzdušné obraně vojsk, která vedou čelní úder, ale zaměříme ji i na vojska, která vedou úder do jednoho nebo obou boků nepřátelského uskupení.

Zvýšenou pozornost budeme věnovat také protivzdušné obraně předsunutých odřadů prvosledových divízi, dále druhým sledům před jejich zasažením do střetnutí a vzdušným výsadkům v celém průběhu jejich přeletu, vysazení i boje.

Při dalším rozboru možných způsobů organizace protivzdušné obrany střetných sražení budu vycházet z předpokladu, že půjde o střetné sražení vševojskové armády v průběhu frontové útočné operace.

Pokud bude vševojsková armáda vstupovat do střetného sražení při relativně malé vzdálenosti vojsk od čáry rozvinutí do

střetného sražení (např. při pohraničním střetném sražení apod.) a při značně aktivní činnosti vzdušného nepřítele, nemůžeme připustit se zahájením jejího postupu k čáře rozvinutí snížení účinnosti dosavadní protivzdušné obrany. Bude naopak nutné hledat a přijímat všechna opatření k zabezpečení nepřetržitosti, popř. i zvýšení účinnosti protivzdušné obrany. V této situaci se budou organické prostředky PVO vševojskových pluků přemísťovat v sestavě (bojové, předbojové, popř. pochodové) svého pluku a bránit jej palbou z krátkých zastávek nebo přímo za jízdy. Protiletadlové raketové pluky vševojskových divizí prvního sledu a armádní protiletadlový raketový pluk bude účelně přemísťovat postupně po bateriích, nebo skupinami baterií a zajišťovat tak nepřetržitou protivzdušnou obranu přesunujících se vojsk. K zesílení protivzdušné obrany na směru hlavního úderu můžeme přibrat i frontové prostředky PVO a jejich část rozvinout k protivzdušné obraně soutěsek nebo přepravišť.

Důležitou úlohu při protivzdušné obraně budou plnit prostředky PVO vojsk v dotyku (vojsk překrytí státní hranice), které jsou v daném prostoru předem rozmístěny. Také část prostředků PVO zasazované armády bude spolu s prostředky raketového vojska a dělostřelectva k momentu sražení rozvinutá v palebných postaveních. Tím bude docházet u čáry zasazení do sražení ke zhušťování uskupení prostředků PVO a tím i ke zvyšování jeho účinnosti.

Se zahájením postupu vojsk k čáře rozvinutí bude zároveň potřebné, aby frontové stíhací letectvo (v případě pohraničního střetného sražení i stíhací letectvo PVOS) zvýšilo počet letounů v prostorech střehu ve vzduchu, které by byly připraveny k odrazení hromadných nebo skupinových úderů vzdušného nepřítele na přístupech k prostorům protiletadlové raketové palby. Bude-li probíhat střetné sražení současně na několika samostatných směrech, bude vhodné použít stíhací letectvo k ničení vzdušných cílů v mezerách mezi uskupeními protiletadlových prostředků vytvořených k protivzdušné obraně samostatně působících vojsk.

V případě reálných náznaků a bezprostředního očekávání hromadného nebo skupinového úderu vzdušného nepřítele bude účelně část sil stíhacího letectva vyčlenit k působení v prostorech samostatného vyhledávání a ničení vzdušných cílů volených v závislosti na rozmístění letišť nepřátelského letectva ve vzdálených přístupech k bráněným vojskům.

Pro zabezpečení účinné protivzdušné obrany vojsk budeme věnovat pozornost vytvoření nejen efektivního palebného sy-

stému prostředků PVO, ale i racionálního systému průzkumu vzdušného nepřítele. Proto bude nutné do příchodu vojsk na čáru zasazení do sražení ukončit přeskupení a rozvinutí radiotechnických hlásek vojska PVO nejen zasazované armády, ale i frontu, a tím zabezpečit potřebné zesílení průzkumu vzdušného nepřítele na hlavním směru nebo jednotlivých směrech střetného sražení. Při tom bude účelně část rozvinutých radiotechnických hlásek vojska PVO udržet v utajeném provozu a uvést v činnost podle konkrétního vývoje situace až na základě rozhodnutí náčelníka vojska PVO frontu.

V případě, kdy do střetného sražení bude přicházet druhosledová vševojsková armáda v průběhu frontové útočné operace, vzhledem ke zpravidla její velké vzdálenosti od čáry zasazení, bude nutné nejprve zabezpečit účinnou protivzdušnou obranu jejího přesunu.

Na plnění tohoto úkolu se budou podílet organické prostředky vojska PVO vševojskových pluků, divizí, armády a frontu, stíhacího letectva frontu a zpravidla i prostředky vojsk PVOS.

Organické prostředky PVO vševojskových pluků budou přímo v sestavě svých pluků, připravené k okamžitému zahájení palby z krátkých zastávek nebo za jízdy. Divizní prostředky vojska PVO by se měly přemísťovat na čelech sestav divizí, popř. za jejich předstunutými odřady v pohotovosti k okamžitému rozvinutí ve zkrácených lůžkách a odrazení nepřátelského letectva, které vede úder na přesunující se vojska. Armádní protiletadlový raketový pluk bude vhodné přemísťovat rozčleněně po bateriích společně s prvosledovými divizemi a obdobně jako divizní pluky bude v pohotovosti k rychlému zaujetí bojové sestavy a obraně důležitých armádních objektů.

Frontové prostředky PVO a protiletadlové raketové svazky a útvary vojsk PVOS se budou na protivzdušné obraně přesunované armády podílet z dříve zaujatých bojových sestav. Zpravidla bude působnost těchto prostředků na sebe prostorově vzájemně navazovat.

Uvedené prostředky by měly zajišťovat spolehlivou protivzdušnou obranu přesunovaných vojsk především v místech zvýšené úhrady od vzdušného nepřítele, jako jsou prostory přeprav přes vodní překážky, soutěsky a přechody přes horské a lesní masivy apod.

Současně se zahájením přesunu bude potřebné zvýšit počty stíhacích letounů udržovaných v nejvyšším stupni bojové pohotovosti. Jsou-li vojska, která se přesunují ve větší hloubce a účinně bráněna proti-

letadlovými raketovými prostředky PVOS, bude zpravidla postačující udržovat potřebné počty stíhacích letounů ve střehu na letištích. S postupným přibližováním se k čáře dotyku a vycházením z prostoru bráněného vojsky PVOS, bude nutné stíhací letectvo vyvádět do prostorů střehu ve vzduchu a tím zkrátit dobu potřebnou pro rychlý zásah proti vzdušnému nepříteli. Působení hlavních sil stíhacího letectva bude vhodné zaměřit do prostoru mimo účinnou působnost pozemních prostředků PVO a přednostně ničit vzdušné cíle na směrech, které nejsou touto působností překryty.

Vzhledem k tomu, že v době přechodu vojsk do střetného sražení bude zpravidla přední okraj členěn do hloubky s různými mezerami v operační sestavě vojsk, je nutné počítat se zvýšeným nebezpečím působení vzdušného nepřítele z boku i z hloubky našeho území. Bude proto nutné působnost stíhacího letectva orientovat i na boky a prostor za uskupením zasazované vševojskové armády.

Zvláštní pozornost bude nutné věnovat organizaci protivzdušné obrany armády, která se bude přesunovat za denního světla. I když půjde patrně o výjimečný případ, nemůžeme jej vyloučit. V tomto případě bude nutné vyvést maximální počet stíhacího letectva do prostorů střehu ve vzduchu a dosáhnout jeho působení v těchto prostorech po celou dobu přesunu. Část stíhacího letectva vyvést do prostorů samostatného vyhledávání a ničení vzdušných cílů volených na vzdálených přístupech. Na obranu přesunované armády zaměřit i úsilí prostředků PVO prvosledových armád, především jejich armádních protiletadlových raketových pluků. Frontovými prostředky PVO pak důsledně zabezpečovat protivzdušnou obranu případných přechodů přes vodní toky a horské a lesní masívy.

Ucelený systém průzkumu vzdušného nepřítele nemůžeme prostředky přesunované armády zpravidla vytvořit. Průzkum se prakticky omezí na činnost pozorovatelů vzdušného nepřítele vyčleňovaných u všech jednotek a na případné působení jednotlivých radiolokačních prostředků protiletadlových palebných prvků. Bude tedy nutné řešit nejen průzkum, ale především uvědomování vojsk na přesunu o vzdušném nepříteli pečlivě frontu a prvosledové armády, v jejímž pásmu bude zasazení do sražení probíhat.

Pod pojem uvědomování o vzdušném nepříteli chápá jak uvědomování organizované speciálním systémem po linii vojska PVO, tak i uvědomování po velitelských sí-

tích všech druhů vojsk. Do tohoto druhého způsobu uvědomování by v uvažovaných podmínkách měly účinně vstoupit i orgány, které řídí a organizují přesun druhosledové armády.

Protivzdušná obrana vlastního zasazení druhosledové vševojskové armády do sražení bude organizována obdobně jako u prvosledové armády. Zvláštnost bude spočívat v tom, že divizní a armádní prostředky vojska PVO zasazované armády se zpravidla nebudou do prostoru zasazení přemisťovat postupně, ale víceméně současně tak, aby včasným rozvinutím do bojových sestav poblíž čáry zasazení plně zabezpečovaly zejména rozvinutí hlavních sil armády a raketové vojsko a dělostřelectvo rozvinuté v prostorech palebných postavení. Nepřetržitost protivzdušné obrany bude v tomto případě řešena zvýšeným úsilím stíhacího letectva frontu a uskupením sil a prostředků PVO, které působí na směru zasazení druhosledové armády do sražení.

V průběhu střetného sražení budou protivzdušnou obranu zabezpečovat prostředky PVO vševojskových pluků v přímém začlenění do bojových sestav pluku za jízdy nebo z krátkých zastávek. Prostředky PVO vševojskových divizí a armády, které nejsou schopny vést palbu za jízdy, se budou přemisťovat postupně po bateriích a zabezpečovat nepřetržitou protivzdušnou obranu hlavních sil divize a armády v průběhu sražení. Pokud by rychlost postupu vojsk přesáhla možnosti postupného přemisťování protiletadlových raketových pluků, přešly by k přemisťování celých útvarů současně tak, aby především plně zabezpečovaly vojska před úderem vzdušného nepřítele ve zvlášť nebezpečných situacích (rozvinutí vojsk před úderem na nepřítele, při úderech do boků a týlu, při zasažování druhých sledů, při boji o zvlášť důležité prostory a čáry, při překonávání vodních překážek apod.).

Náčelník vojska PVO armády však musí v tomto případě zabezpečovat, aby se nepřemisťovalo více protiletadlových raketových pluků současně, ale postupně, aby byla zabezpečena nepřetržitá protivzdušná obrana.

Ve střetném sražení se vzhledem k poměrně vysokým tempům postupu vlastních vojsk bude zákonitě zpoždovat rozvinování radiotechnických hlásek a tím i dosah vytvářeného radiolokačního pole bude nižší. Proto se zvyšuje možnost náhlých, nepředvídaných úderů prostředků vzdušného napadení a je možné na ni reagovat jen vysokou a trvalou bojovou pohotovostí všech prostředků PVO a celkovou nepřetržitostí protivzdušné obrany.

Pokud by v průběhu střetného sražení bráněná vojska postupovala zvláště vysokým tempem v pochodových sestavách, bylo by nutné začlenit do těchto sestav kromě prostředků PVO pluků i organické prostředky PVO vševojskových divízi a armády s tím, že jsou v trvalé pohotovosti k zaujetí bojové sestavy ve zkrácených lůžkách poblíž pochodových os a k zahájení palby na vzdušného nepřítele ohrožujícího bráněná vojska.

Vlastní začlenění do pochodových sestav by probíhalo po jednotlivých palebných bateriích s rozestupy a vzdálenostmi, které odpovídají zásadám platným pro zaujímání bojových sestav. Dodržení této podmínky by umožnilo rychle a současně zaujetí odpovídající bojové sestavy celými protiletadlovými raketovými útvary i vytvoření celkového palebného systému, aniž by byl nutný dostatečný manévr nebo přeskupení.

Rozmanitost typů soudobé bojové techniky vojska PVO s různými principy činnosti a bojovými vlastnostmi, jejich četnost a smíšený charakter uskupení protiletadlových prostředků objektivně vytvářejí dobré materiální předpoklady pro spolehlivý a odolný systém protivzdušné obrany vojsk i ve střetném sražení.

Dosažení požadovaného efektu protivzdušné obrany kompletním a plným využitím jednotlivých prostředků PVO bezesporu vyžaduje vytváření jednotného palebného systému a jednotného systému průzkumu vzdušného nepřítele. Proto by měl štáb frontu a armády (náčelník vojska PVO frontu a armády) v potřebné míře ovlivňovat charakter uskupení prostředků radiolokačního průzkumu vojska PVO a protiletadlových raketových svazků a útvarů.

Sestavu uskupení svazků a útvarů vojska PVO při přesunu a zasazení vševojskové armády do střetného sražení by měl určovat náčelník vojska PVO frontu, sestavy v průběhu střetného sražení stanovit náčelník vojska PVO zasazované vševojskové armády.

Všechny úkoly organizace protivzdušné obrany, ať se týkají obrany přesunu vojsk nebo vlastního zasazení do sražení, se upřesňují na základě rozhodnutí velitele frontu pro zasazení a předávají se vykonavatelům zpravidla ještě ve výchozím prostoru. Vzhledem k často neúplným zprávám a podkladům však bude nutné řadu údajů postupně upřesňovat a jednotlivá rozhodnutí doplňovat až v průběhu sražení. U vojska PVO však bude ve většině případů nedostatek času pro pronikání těchto podkladů, nebude ani čas na orga-

nizaci složitých a časově náročných součinností. Proto bude nutné těžiště součinnosti ve zcela konkrétní formě přenést na společná místa velení letectvu a PVO na stupni frontu a armády a na další místa velení, kde jsou speciálně vyčleněné součinnostní skupiny. Jednotlivým vykonavatelům—aktivním palebným prostředkům—pak předávat jen nejnútnejší, zcela konkrétní údaje, a to i v průběhu boje tak, jak budou postupně řešeny.

Zvláštní pozornost bude nutné v těchto vysoce dynamických fázích operace, v častotě a rychle se měnících situacích věnovat bezpečnosti letu vlastního letectva a ze strany letectva i prostředků vojska PVO se snažit o co nejdůslednější dodržování všech dříve stanovených zásad, protože jejich další upřesňování během sražení bude značně problematické.

Vzhledem k značně členitému přednímu okraji fronty, četnému vysílání přesunutých odřadů a činnosti jednotlivých svazků a útvarů odtržených od hlavních sil, budou se snižovat a zpochybňovat informace o rozmístění vlastních vojsk. Bude proto nutné věnovat zvýšenou pozornost vytváření předního okraje a identifikaci pozemních vojsk a zabránit tak případným úderům letectva na vlastní vojska.

Četné zvláštnosti vedení bojové činnosti vojsk při střetném sražení, především neustálý manévr, rychlost postupu, časté změny situace, nutnost vysílání přesunutých odřadů, popř. operačních manévrujících skupin, to vše ve svém souhrnu, bude značně ztěžovat zásobování vojsk. Proto musí náčelník vojska PVO frontu i armády věnovat značnou pozornost doplnění veze- ných zásob protiletadlových raket, munice a pohonných hmot pro útvary vojska PVO zasazované armády ještě před jejím zasazením, popř. zabezpečit zvýšení těchto zásob na maximální únosnost. V průběhu sražení pak včas organizovat doplňování uvedeného materiálu a hledat pro jeho realizaci každou vhodnou příležitost.

Spotřeba protiletadlových raket a munice nebude během střetného sražení u všech prostředků PVO zasazované armády rovnoměrná. Proto by měl být náčelník vojska PVO armády se svým oddělením připraven k zajištění manévru, především protiletadlovými raketami, mezi jednotlivými vševojskovými svazky a protiletadlovými raketovými pluky a nepřipustit narušení celkové účinnosti protivzdušné obrany dílčím nedostatkem raket u některého z palebných protiletadlových raketových prostředků.

Přes požadovanou a nutnou centralizaci velení a řízení bojové činnosti prostředků PVO, především při vytváření uskupení a

organizací jednotného systému palby a průzkumu vzdušného nepřítele, nemůžeme ve střetném sražení vyloučit četné případy, kdy této centralizace nebude možné dosáhnout. Při ničení vzdušných cílů působících v malých a přízemních výškách, především řízených střel s plochou dráhou letu a bitevních vrtulníků, bude nutné palebnou rozhodovací pravomoc plně ponechat velitelům protiletadlových jednotek.

Obdobně při organizaci průzkumu a uvědomování o vzdušném nepříteli je nutné uvažovat i decentralizované uvědomování

a pro jeho realizaci předem vytvářet potřebné předpoklady. Především náčelník vojska PVO frontu se svým štábem musí, kromě zabezpečení včasného rozvinutí frontových radiotechnických hlásek k zesílení průzkumu vzdušného nepřítele na směru zasazení armády do sražení, zabezpečit zasazovanou armádu potřebnými provozně technickými podklady k přijímání zpráv o vzdušném nepříteli od jednotlivých radiotechnických hlásek působících v prostoru přesunu a zasazení armády. V průběhu sražení bude nutné tyto podklady průběžně upřesňovat.

Organizace a zabezpečení účinné protivzdušné obrany vojsk ve střetném sražení bude více než kdy jindy náročným úkolem pro všechny palebné i průzkumné prostředky a štáby vojska PVO. Při rychlých a častých změnách situace a značné členitosti uskupení bráněných vojsk bude narušena i souvislost systému protivzdušné obrany, bude docházet k nenadálým úderům vzdušného nepřítele z různých směrů. Tato skutečnost si bude vyžadovat dlouhodobé udržení všech prostředků vojsk PVO v nejvyšším stupni bojové pohotovosti. Nedostatek podkladů v průběhu sražení od nadřízených musí vést k umnému spojování iniciativy a samostatnosti v rozhodnutích podřízených s původním zámyslem řešení nadřízeného. Ve střetném sražení se budou naše vojska s velkou pravděpodobností střetávat s nově zasazovanými operačními svazy a svazky, s novými prostředky vzdušného napadení. Proto bude nutné řadu dosavadních návyků a zásad v bojové činnosti pružně konfrontovat s novými jevy, se kterými se budou bezesporu prostředky vojska PVO setkávat.